

Sectie Experimentele en Toegepaste Entomologie van de NEV

SETE kreeg zijn huidige naam in 1988. De belangrijkste activiteiten van deze sectie zijn sindsdien tweeledig: de organisatie van de jaarlijkse Entomologendag en de productie van de daarmee samenhangende symposiumbundel, de 'proceedings'. Op elke derde vrijdag van december wordt aan onderzoekers (amateur en professioneel) gelegenheid geboden door middel van een lezing of posterpresentatie gelijkgeïnteresseerden op de hoogte te brengen van actueel entomologisch onderzoek. Iedereen die een presentatie houdt mag ook een Engelstalig manuscript bijdragen aan de 'proceedings', die enkele maanden later verschijnen en over de hele wereld worden verspreid.

Entomologische Berichten 63(2): 43-45

Trefwoorden: SETE, Entomologendag, Proceedings

Korte geschiedenis van de toegepaste entomologie in Nederland

De geschiedenis van de toegepaste entomologie gaat terug tot de 13e eeuw, toen Jacob van Maerlant een beschrijving gaf van nuttige, schadelijke en exotische insecten (Van Bronswijk 1991). In het midden van de 19e eeuw werden insectenplagen steeds belangrijker als gevolg van de intensivering van de landbouw en daarmee nam ook de belangstelling voor de toegepaste entomologie toe. In die tijd (1845) werd de Nederlandse Entomologische Vereniging (NEV) opgericht. In 1899 werd onder leiding van J. Ritzema Bos (1850-1928) de Plantenziektenkundige Dienst (PD) in Wageningen opgericht. Het Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek (IPO), nu opgegaan in Plant Research International (PRI), dateert van 1948. Bekende Nederlandse toegepaste entomologen van de 20e eeuw waren W.J.K. Roepke (1883-1958) en S. Leefmans (1883-1954). Zie Van Huis (1995) voor een iets uitgebreidere geschiedenis van de Nederlandse toegepaste entomologie.

Toegepaste entomologie en de NEV

In 1940 werd de 'Afdeling Toegepaste Entomologie' van de NEV opgericht. Tot de 70-er jaren schonk deze afdeling veel aandacht aan het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. Later begon men zich steeds meer zorgen te maken over de neveneffecten van deze middelen op mens en milieu. Een pleitbezorger voor een schoon milieu was de toenmalige di-

Arnold van Huis¹ & Jan Bruin²

¹Laboratorium Entomologie
Wageningen Universiteit
Postbus 8031
6700 EH Wageningen
Arnold.vanHuis@wur.nl

²IBED - Populatiebiologie
Universiteit van Amsterdam
Postbus 94084
1090 GB Amsterdam
bruin@science.uva.nl

recteur van de Plantenziektenkundige Dienst, Dr. C.J. de Briejèr, die in 1969 een boek uitgaf getiteld 'Zilveren sluiers en verborgen gevaren: chemische preparaten die het leven bedreigen'. Al in 1958 werd de Werkgroep Harmonische Bestrijding van Plagen, opgericht waarvan de naam in 1976 werd veranderd in de Werkgroep Geïntegreerde Bestrijding van Plagen, die met name in de plaagbestrijding in boomgaarden veel succes boekte. In de 80-er en 90-er jaren vulden de Nederlands entomologen een voortrekkersrol in Europa op het gebied van onderzoek naar biologische methoden van bestrijding, zoals het gebruik van feromonen (bijvoorbeeld voor bladrollers in boomgaarden), hormonen (bijvoorbeeld het juvenielhormoon mimetica), biologische bestrijding met behulp van parasitoiden en predatoren, met name in kassen, en de steriele-mannetjestechniek (bijvoorbeeld ter bestrijding van de uienvlieg).

Sectie Experimentele en Toegepaste Entomologie

De Afdeling Toegepaste Entomologie organiseerde voor haar leden vooral lezingen en excursies. Dat veranderde echter in 1988. De naam van de afdeling werd toen Sectie Experimentele en Toegepaste Entomologie (SETE) en er werd een eigen logo ontworpen (figuur 1). Het bestuur van SETE heeft zich als taak gesteld jaarlijks een nationale lezingendag - de Entomologendag - te organiseren en naar aanleiding daarvan een symposiumbundel - de 'proceedings' - op professionele wijze uit te brengen. Daarnaast is de sectie aanspreekpunt voor verenigingszaken aangaande de toegepaste entomologie.

Figuur 1. Het SETE-logo.
SETE's logo.

Entomologendag

Op 15 december 1989 organiseerde de sectie in Utrecht de eerste 'Entomologendag'. Sindsdien vindt dit evenement elk jaar op de derde vrijdag van december plaats. Bij toerbeurt wordt twee jaar achtereenvolgende door een andere universiteit georganiseerd: Utrecht (1989, 1990, 1995 en 1996), Wageningen (1991, 1992, 1999 en 2000), Amsterdam (1993, 1994, 2001 en 2002) en Leiden (1997 en 1998). Het bestuur van SETE acht zich verantwoordelijk voor een goed verloop van de dag, maar de eigenlijke organisatie vindt altijd plaats in nauwe samenwerking met een lokale organisator. Het bestuur is samengesteld uit voormalige en (enkele) toekomstige organisatoren, wat de continuïteit van de dag ten goede komt. De volgende twee jaar (2003 en 2004) zal de bijeenkomst in Groningen plaatsvinden.

De dag heeft een vaste opbouw: na een plenaire openingslezing start een aantal parallele sessies, waarin in totaal ongeveer 40 lezingen van 20 minuten worden gehouden, gegroepeerd op basis van de inhoud. Naast de lezingen is er altijd een postersessie, waarin 10-20 posters worden gepresenteerd. Het aantal deelnemers is sinds de eerste bijeenkomst van circa 150 toegenomen tot ruim boven de 200.

Iedereen die iets te melden heeft op het gebied van de entomologie - amateur of professioneel entomologisch onderzoeker, student of professor - kan zich aanmelden voor het houden van een presentatie. Alleen voor de openingslezing wordt altijd een spreker uitgenodigd, waarbij het SETE-bestuur en de lokale organisatie proberen een breed publiek

te vinden te stellen en streven naar afwisseling in de onderwerpen. Tot nog toe zijn twaalf sprekers aan bod geweest (tabel 1).

De presentaties worden gehouden in het Nederlands of Engels, dit laatste om studenten in de gelegenheid te stellen te 'oefenen' met het houden van een verhaal op een heus Symposium, maar ook om de dag toegankelijk te houden voor de buitenlandse medewerkers aan de diverse universiteiten en onderzoeksinstituten. Traditiegetrouw wordt de dag afgesloten met een informele receptie.

Het budget van SETE voor het organiseren van de dag bedroeg aanvankelijk ongeveer € 5000,- maar is inmiddels opgelopen tot € 15.000,-. De bijdragen van de deelnemers vormen de belangrijkste bron van inkomsten voor de organisatie. Daarnaast subsidieert het NEV-hoofdbestuur het evenement en worden sponsorbijdragen ontvangen van bedrijven als Koppert Biological Systems en Noldus Information Technology.

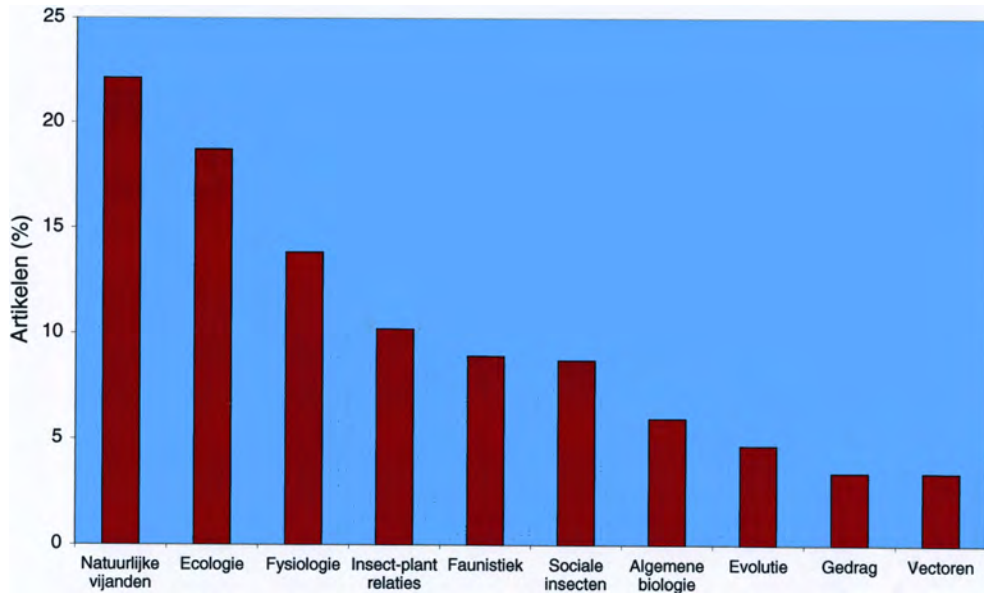
Proceedings

Iedereen die tijdens de Entomologendag een lezing houdt of poster presenteert krijgt de gelegenheid een Engelstalig manuscript bij te dragen aan de proceedings. Alle manuscripten dienen op de dag van het symposium te worden ingeleverd. De redacteur van de proceedings - vanaf het begin tot en met 2000 was dit Rinus Sommeijer, daarna Jan Bruin - zorgt ervoor dat alle bijdragen een uniforme layout krijgen en dat er een goede auteurs- en onderwerpenindex komt. Door geen tijdrovende 'peer reviews' toe te passen kan de bundel al binnen een paar maanden na de Entomologendag uitkomen.

De 'Proceedings of the Section Experimental and Applied Entomology of the Netherlands Entomological Society (NEV)', afgekort: *Proc. Exp. Appl. Entomol., NEV Amsterdam*, worden vermeld in verschillende literatuurbestanden zoals (van) het Institute for Scientific Information, Current Contents en de Cambridge Scientific Abstracts (Ecology Abstracts, Entomology Abstracts, Animal Behaviour Abstracts). Hierdoor wordt de inhoud van de proceedings wereldwijd toegankelijk gemaakt. Onder buitenlandse wetenschappelijke bibliotheken groeit de belangstelling om zich te abonneren op het tijdschrift en het wordt ook tegen andere tijd-

Tabel 1. Alle plenaire voordrachten gehouden tijdens de Entomologendagen tot op heden.
All plenary opening lectures held at the annual 'Entomologendagen' until 2002.

1989	A century of biological control in West Europe	J.C. van Lenteren
1990	Pollen digestion and its relation to the evolution of sociality in the bees	H.H.W. Velthuis
1991	New developments in desert locust management and control	A. van Huis
1992	Insect-plant relationships: attack and defense in time and space	P. Harrewijn
1993	Heavy metal adaptation in terrestrial arthropods: physiological and genetic aspects	N.M. van Straalen and M.H. Donker
1994	Evolution of insect-plant associations	S.B.J. Menken
1995	The traditional use of arthropods in sub Saharan Africa	A. van Huis
1996	<i>Thaumetopoea processionea</i> in the Netherlands: present status and management perspectives (Lepidoptera: Notodontidae)	H. Stigter, W.H.J.M. Geraedts and H.C.P. Spijkers
1997	Malaria control 100 years after Ross: the importance of vector control during the past century, now and beyond 2000	H.J. van der Kaay
1998	How butterfly eyespot patterns can contribute to understanding evolution	P.M. Brakefield
1999	Biological control of insects: always safe? Risks of introduction and release of exotic natural enemies	J.C. van Lenteren and A.J.M. Loomans
2000	Inducible defense of plants against insects: from molecular to evolutionary biology	M. Dicke
2001	Insects in polluted rivers: an experimental analysis	H.G. van der Geest, M.H.S. Kraak, and G.D. Greve
2002	Shape matters: the evolution of insect genitalia	M. Schilthuisen

Figuur 2 Bijdragen aan de 'Proceedings Experimental and Applied Entomology, NEV Amsterdam', ingedeeld en gerangschikt naar onderwerp, gebaseerd op de 490 artikelen die verschenen in afleveringen 1-14 (1990-2003). *Contributions to the 'Proceedings Experimental and Applied Entomology, NEV Amsterdam', grouped and arranged according to their main subject, based on the 490 papers from issues 1-14 (1990-2003).*

schriften geruild door de NEV-bibliotheek. Het gevolg hiervan is dat de proceedings overal ter wereld terecht kunnen komen. De snelheid van publicatie en de wereldwijde verspreiding maken het ronduit aantrekkelijk om een artikel aan de proceedings bij te dragen.

De afgelopen veertien jaar zijn in totaal 490 presentaties gepubliceerd met een grote verscheidenheid aan onderwerpen (figuur 2). De meeste artikelen hebben betrekking op aspecten van biologische bestrijding (22%). Daarna scoort de ecologie het hoogst (19%), waaronder aquatische en chemische ecologie en ecotoxicologie. De belangstelling voor faunistiek en natuurbeheer binnen SETE is de laatste jaren in opkomst. Ook heeft er in de loop der tijd een verschuiving plaatsgevonden van de fysiologie naar de evolutionaire biologie.

Uitnodiging

De volgende (15e) Entomologendag vindt plaats op 19 december 2003 in Congrescentrum De Oosterpoort te Groningen. De openingslezing dit jaar zal worden verzorgd door Prof. Bert Hölldobler (Würzburg, Duitsland), onder andere bekend als co-auteur van het met de Pulitzerprijs bekroonde boek 'The Ants'. De titel van de lezing luidt 'Communication, cooperation and conflict in ant populations'.

Literatuur

- Bronswijk JEMH van 1991. The natural history of experimental and applied entomology in the Netherlands. *Proceedings Experimental and Applied Entomology, NEV Amsterdam* 2: 1.
- Huis A van 1995. Sectie Experimentele en Toegepaste Entomologie. In: *Insekten onderzoeken, een overzicht van vijftig jaar entomologisch onderzoek in Nederland* (Koomen P, Ellis WN & van der Geest LPS): 204-205. Nederlandse Entomologische Vereniging, Amsterdam.

Geaccepteerd 15 december 2002.

Summary

Section Experimental and Applied Entomology of the Netherlands Entomological Society

The Section Experimental and Applied Entomology (SETE) received its present name in 1988. Since then its main activity is twofold: the organisation of an annual one-day symposium (the so-called 'Entomologendag') and the production of the associated proceedings volume. Each year the annual symposium offers an opportunity to amateur and professional entomologists to present their work, in Dutch or in English, to a peer audience. In total some 40 talks plus 10-20 posters are presented. Only a few months after the symposium the proceedings are published - in English - and distributed all over the world.